

อนุสรณ์ คุณหญิงสุภาพ ยศสุนทร

พ.ศ. ๒๕๑๗

โครงการ ๑๐๐ ปี ชาตกาล ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุภาพที่รัก

ในขณะที่ผมกำลังเขียนเอกสาร “ขั้นตอนต่างๆสู่ระเบียบการเงินระหว่างประเทศ” อยู่ที่นี่ อีกทั้งขณะที่ผมอ่านทวนต้นฉบับ ผมอดคิดถึงคุณไม่ได้ และรู้สึกว่าคุณไปเรื่องที่เขียนนี้ความจริงเป็นเรื่องที่คุณเชี่ยวชาญมาก และถ้าคุณยังมีชีวิตอยู่ก็คงจะได้เขียนร่วมกับผมอย่างแน่นอน

แต่ถึงอย่างไร คุณก็มีส่วนร่วมอยู่ดี แม้โดยทางอ้อมก็ตาม นั่นคือเอกสารนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีจากลูกศิษย์และผู้ช่วยของคุณสองคน ผมทั้งเรื่องสถานการณ์การเงินระหว่างประเทศมานาน ๒ ปีแล้ว ประกอบกับผมมีอยู่อยู่กับเสรีภาพและประชาธิปไตยของไทยในขณะนี้ทำให้ผมแทบจับต้นชนปลายไม่ถูกในเรื่องการเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องราวที่เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ เกี่ยวกับด้านนี้ออกจะสับสนอยู่สักหน่อย

คุณคงจำได้ว่า คุณเองที่ยุให้ผมรับหน้าที่นี้ในการเขียนเอกสารให้ Per Jacobson และคนเดียวที่คุณนอนสิ้นใจนั่นเอง คุณได้แสดงความดีใจอย่างมาก เมื่อผมบอกว่าผมตกลงใจรับเขียนให้ ผมได้แต่หวังว่าเอกสารนี้คงไม่ทำให้คุณผิดหวัง

ถ้าผมมีเวลามากกว่านี้ ผมคงได้มีส่วนร่วมในหนังสืออนุสรณ์ของคุณด้วยข้อเขียนอีกชั้นหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเราทั้งสองในช่วงเวลาแห่งความยากลำบากระหว่างปี ๑๙๕๐-๑๙๖๐ เมื่อเราได้ช่วยกันพยายาม (ด้วยความสำเร็จบางส่วน) สร้างระเบียบและความเชื่อถือต่อระบบเศรษฐกิจและการเงินของไทย เอกสารนี้ยังจำเป็นอยู่ ไม่ใช่เพราะเหตุทางทฤษฎี หรือปัญหาทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลัง แต่เพราะว่าความพยายามในการสร้างระเบียบ ประสิทธิภาพ และความเชื่อถือต่อระบบเศรษฐกิจของเรานั้น เป็นการสู้ที่เราต้องทำไม่หยุดหย่อน ในโลกแห่งความโหดร้ายของเรานี้ สิ่งที่เราเล่าขานสู่อนุชน อาจช่วยให้เขาเหล่านั้นรู้ว่าควรทำอะไรหรือไม่ควรทำอะไร ควรทำอย่างไรและไม่ควรทำอย่างไร ในการต่อสู้กับอนุชนเหล่านั้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผู้ร่วมงานรุ่นเยาว์ของเราคงต้องพบกับความผิดหวังอย่างที่พวกเราได้พบมาก่อนหน้าพวกเขาแล้ว ในความตกต่ำสุดขีดเพราะเหตุความล้มเหลว หนุ่มสาวเหล่านั้นอาจเรียนรู้ว่าจะรักษาอุดมการณ์ไว้ได้อย่างไร ดังที่คุณและผมรวมทั้งเพื่อน ๆ ได้ทำมาแล้วในอดีต คุณคงหวังอย่างแน่วแน่ว่า อนุชนของเราจะรักษาความซื่อสัตย์ ความร่วมแรงร่วมใจ และกำลังใจในการรับใช้ส่วนรวมอย่างแน่วแน่ตลอดไป

ผมหวังอยู่เสมอว่าจะมีเวลาได้เขียนเรื่องทำนองนี้

ในระหว่างนั้น คุณคงไม่ชอบใจเท่าไรนัก ที่ผมเข้าไปพัวพันกับการเมืองและงานด้านรัฐธรรมนูญ ครั้งหนึ่งคุณเคยเตือนผมที่ผมเกี่ยวข้องมากเกินไปกับปัญหาความเป็นธรรมของปัจเจกชน ความเป็นธรรมของสังคมและเสรีภาพ คุณพูดว่ามีความยุติธรรมชนิดสมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ในโลกนี้หรือ และผมก็ตอบคุณว่าก็เพราะอย่างนั้นซิ เราถึงต้องใช้ความพยายามเป็นสองเท่า เพื่อให้อย่างน้อยที่สุดได้ใกล้ความยุติธรรมสมบูรณ์ให้มากที่สุด

แน่ละ คุณมีเหตุผลมากกว่าที่เดียวในการวิจารณ์เช่นนั้น คุณวิตกมากในเมื่อเวลานั้น การใส่ร้ายป้ายสีและการกระจายข่าวลือเพื่อสร้างความเกลียดชังในการพลัดทำเสียที่ของผมทางสังคมและการเมือง คุณคงต้องวิตกกังวลหนักขึ้นไปอีกกับเหตุการณ์ในเวลา

ในการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของผมทั้งในและนอกสถานกักขังระหว่าง ๒ เดือนที่ผ่านมา จริ่งดังที่คาด ผมมีเรื่องโต้แย้งอยู่เสมอต่อการกลั่นแกล้ง การบิดเบือน แม้กระทั่งการไปปดมดเท็จกันซึ่งๆ หน้า ถ้าเป็นปฏิปักษ์แบบเปิดเผยตรงไปตรงมา ผมยินดีต้อนรับ แต่ถ้าเป็นปฏิปักษ์แบบเต็มไปด้วยเล่ห์กระเท่ ผมก็ได้แต่เศร้าใจ คำเรียกร้องเพื่อเสรีภาพแห่งความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ได้ถูกตราหน้าประหนึ่งว่าเป็นการคิดในข้อหาในกระดุก เป็นการหลบเลี่ยง ไร้ศีลธรรม และทรยศ เสรีภาพทางวิชาการถูกโจมตีว่าเป็นสิทธิที่อันตราย เมื่อเพื่อนๆ และผมสนับสนุนให้มีเสรีภาพในทางการเมือง เราก็ถูกตราหน้าว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ผู้พร้อมที่จะทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำยสุดเมื่อปรปักษ์ของผมสิ้นปัญญาที่จะหาเหตุมาโจมตี ก็หันมาเล่นงานเรื่องเชื้อสายที่เป็นเงินของผม ชื่อเป็นเงินของผม แม้กระทั่งเชื้อสายภรรยาของผมก็ไม่ละเว้น

ในการเขียนถึงเรื่องนี้ ผมไม่ได้ตั้งใจบ่นให้ใครๆ อย่างน้อยที่สุดคุณคนหนึ่งละให้รู้สึกเสียใจแทนผม ผมเพียงต้องการแสดงความยินดีกับคุณ ในความจริงที่ว่า การต่อสู้ของคุณนั้นยุติลงแล้ว เพื่อนๆ และผมต้องรับภาระหนักขึ้นอีกในการต่อสู้ ไม่ว่าคุณจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่สำคัญนัก โดยเฉพาะในเรื่องเสรีภาพ สิ่งที่สำคัญกว่าก็คือ ความจริงที่ว่า คุณกับผมได้เห็นพ้องต้องกันว่า อุดมการณ์นั้นมีค่าควรแก่การต่อสู้ แม้มองไม่เห็นชัยชนะ

สันติสุข

๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๗